

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 13 juni 2013*

”Social trygghet för migrerande arbetstagare — Förordning (EEG) nr 1408/71 — Personkrets som omfattas — Beviljande av garanterat inkomststöd för familjer till en tredjelandsmedborgare som har uppehållsrätt i en medlemsstat — Förordning (EG) nr 859/2003 — Direktiv 2004/38/EG — Förordning (EEG) nr 1612/68 — Krav på bosättning under viss tid”

I mål C-45/12,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Cour du travail de Bruxelles (Belgien) genom beslut av den 19 januari 2012, som inkom till domstolen den 30 januari 2012, i målet

Office national d’allocations familiales pour travailleurs salariés (ONAFTS)

mot

Radia Hadj Ahmed,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L. Bay Larsen samt domarna J. Malenovský, U. Löhmus, M. Safjan och A. Prechal (referent),

generaladvokat: Y. Bot,

justitiesekreterare: handläggaren V. Tourrès,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 28 februari 2013,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Radia Hadj Ahmed, genom I. de Viron och M. Hernandez Dispaux, avocates,
- Belgiens regering, genom C. Pochet och T. Materne, båda i egenskap av ombud, biträdda av J. Vanden Eynde, avocat,
- Tjeckiens regering, genom M. Smolek, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom M. Van Hoof och V. Kreuzschitz, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: franska.

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 118/97 av den 2 december 1996 (EGT L 28, 1997, s. 1), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1992/2006 av den 18 december 2006 (EUT L 392, s. 1) (nedan kallad förordning nr 1408/71), samt av artiklarna 13.2 och 14 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, s. 77), jämförda med artikel 18 FEUF samt artiklarna 20 och 21 i Europeiska unionens stadga för de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés (ONAFTS) (nationella försäkringskassan för anställda arbetstagare) (nedan kallad ONAFTS) och Radia Hadj Ahmed, beträffande beviljande av garanterat inkomststöd för familjer.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Artikel 10 i rådets förordning nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT L 257, s. 2; svensk specialutgåva, område 5, volym 1, s. 33), som upphävdes genom direktiv 2004/38, hade följande lydelse:

”1. Följande personer skall, oavsett sin nationalitet, ha rätt att bosätta sig tillsammans med en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och som är anställd i en annan medlemsstats territorium:

- a) Arbetstagarens make och deras avkomlingar som är under 21 års ålder eller är beroende av dem för sin försörjning,

...”

- 4 Artikel 12 i förordning nr 1612/68 upphävdes genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 492/2011 av den 5 april 2011 om arbetskraftens fria rörlighet inom unionen (EUT L 141, s. 1) och innehållet i den artikeln överfördes till artikel 10 i sistnämnda förordning. Artikel 12 första stycket i förordning nr 1612/68 hade följande lydelse:

”Barnen till en medborgare i en medlemsstat som är eller har varit anställd i en annan medlemsstat skall ha tillträde till denna stats allmänna skolor, lärlingsutbildning och yrkesskolekurser på samma villkor som medborgarna i denna stat, om barnen bor där.”

- 5 I artikel 1 i förordning nr 1408/71, vilken har rubriken ”Definitioner”, föreskrivs följande:

”I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

...

- f) i) *Familjemedlem*: den som definieras eller erkänns som familjemedlem eller som betecknas som medlem av hushållet i den lagstiftning enligt vilken förmåner utges. ... Om denna lagstiftning betraktar som familjemedlem eller medlem av hushållet endast den som är samboende med den anställda, egenföretagaren eller studeranden skall detta villkor anses vara uppfyllt om personen för sin försörjning huvudsakligen är ekonomiskt beroende av en anställd, egenföretagare eller studerande. ...

...”

- 6 Artikel 2 i förordning nr 1408/71, med rubriken ”Personkrets”, har följande lydelse i punkt 1:

”Denna förordning skall gälla anställda, ... samt deras familjemedlemmar ...”

- 7 Artikel 1 i rådets förordning (EG) nr 859/2003 av den 14 maj 2003 om utvidgning av bestämmelserna i förordning (EEG) nr 1408/71 och förordning (EEG) nr 574/72 till att gälla de medborgare i tredje land som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattas av dessa bestämmelser (EUT L 124, s. 1) har följande lydelse:

”... [B]estämmelserna i förordning (EEG) nr 1408/71 ... [ska] tillämpas på de medborgare i tredje land som enbart på grund av sitt medborgarskap inte redan omfattas av de bestämmelserna samt deras familjemedlemmar och efterlevande, såvida de lagligen vistas inom en medlemsstats territorium och inte befinner sig i en situation som i alla avseenden är begränsad till en enda medlemsstat.”

- 8 Artikel 13 i direktiv 2004/38 har rubriken ”Bibehållen uppehållsrätt för familjemedlemmar vid äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap eller upplösning av registrerat partnerskap”. I artikel 13.2 föreskrivs att äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap eller upplösning av registrerat partnerskap, under vissa förhållanden, inte ska leda till förlust av uppehållsrätten för unionsmedborgarens familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat.

- 9 Artikel 14 i nämnda direktiv har rubriken ”Bibehållen uppehållsrätt”. I artikel 14.2 föreskrivs följande:

”Unionsmedborgare och deras familjemedlemmar skall ha uppehållsrätt enligt [artikel] 13 ... så länge de uppfyller villkoren i [denna artikel].

...”

Belgisk rätt

- 10 Artikel 1 i lagen av den 20 juli 1971 om införande av garanterat inkomststöd för familjer (*Moniteur belge* av den 7 augusti 1971, s. 9302) (nedan kallad lagen om garanterat inkomststöd), i den lydelse som är tillämplig på omständigheterna i det nationella målet, hade följande lydelse:

”... [I]nkomststöd för familjer medges på de villkor som fastställs i eller med stöd av denna lag för barn som för sin försörjning uteslutande eller huvudsakligen är ekonomiskt beroende av en fysisk person som är bosatt i Belgien.

...

Den fysiska person som avses i första stycket ska ha varit faktiskt och oavbrutet bosatt i Belgien under minst de fem år som föregår ansökan om garanterat inkomststöd för familjer.

Följande personer är undantagna från nämnda krav:

- 1 Personer som omfattas av tillämpningsområdet för [förordning nr 1408/71].
- 2 Statslösa personer.
- 3 Flyktingar i den mening som avses i lagen av den 15 december 1980 om utlänningars inresa, uppehållsrätt, bosättning och utvisning [(*Moniteur belge* av den 31 december 1980, s. 14584) (nedan kallad lagen av den 15 december 1980)];
- 4 Personer som inte avses i punkt 1 och som är medborgare i en stat som ratificerat Europeiska sociala stadgan eller den reviderade Europeiska sociala stadgan.

Om den fysiska person som avses i första stycket är utländsk, krävs det att vederbörande medgetts inresa eller tillåtits att uppehålla sig i Belgien eller att bosätta sig där enligt bestämmelserna i [lagen av den 15 december 1980]...”

- 11 Under den period som är aktuell i det nationella målet utvidgades undantaget från kravet på fem års bosättning genom lag av den 30 december 2009 innehållande olika föreskrifter (*Moniteur belge* av den 31 december 2009, s. 82925) på så sätt att en punkt 5 lades till i artikel 1 sjunde stycket i lagen om garanterat inkomststöd. Nämnda punkt 5 har följande lydelse:

”En person som ansöker om garanterat inkomststöd för familjer till förmån för ett barn som

- a) är medborgare i ett land som omfattas av tillämpningsområdet för [förordning nr 1408/71] eller i annat fall, är medborgare i ett land som ratificerat Europeiska sociala stadgan eller (den reviderade) Europeiska sociala stadgan.
- b) är statslös eller flykting i den mening som avses i lagen av den 15 december 1980 ...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 12 Algeriska medborgaren Radia Hadj Ahmed är upptagen i befolkningsregistret i Belgien sedan den 18 januari 2006. Sedan samma datum har hon uppehållstillstånd i Belgien. Hon erhöll uppehållstillstånd i Belgien på grund av att hon förenats med sin partner som är fransk medborgare. Radia Hadj Ahmed och partnern har ett gemensamt barn, som även det är fransk medborgare, fött den 18 december 2003. Sedan Radia Hadj Ahmed erhållit sitt uppehållstillstånd tog hon under år 2006 sin dotter, född den 28 januari 1993 och algerisk medborgare, till Belgien.
- 13 Under den period Radia Hadj Ahmed, som aldrig haft ställning som arbetstagare i Belgien, levde tillsammans med sin partner erhöll hon barnbidrag med normalt belopp för båda barnen på grundval av de arbetsperioder som hennes partner hade fullgjort i Belgien.
- 14 Radia Hadj Ahmed separerade från sin partner i juni 2007. Sedan den 15 maj 2007 är hon beroende av bistånd från de sociala myndigheterna, eftersom hon inte är berättigad till underhåll från sin före detta partner.

- 15 Sedan den 1 oktober 2007 uppbär Radia Hadj Ahmed inte längre barnbidrag för sin dotter, medan hon fortsätter att uppbära sådana bidrag för sitt andra barn. Samma dag ingavs en ansökan till ONAFTS om att erhålla garanterat inkomststöd för familjer för dottern. Den 7 april 2008 avslog ONAFTS ansökan med motiveringen att Radia Hadj Ahmed inte uppfyllde kravet på fem års bosättning som föreskrivs i artikel 1 i lagen om garanterat inkomststöd.
- 16 Genom ansökan av den 3 juli 2008 väckte Radia Hadj Ahmed talan vid Tribunal du travail de Bruxelles mot ONAFTS:s avslagsbeslut och åberopade bestämmelserna i förordning nr 1408/71. Samtidigt och på uppmaning av ONAFTS inkom hon med en begäran till behöriga myndigheter om undantag från kravet på bosättning av viss varaktighet i Belgien. Som en följd av denna begäran erhöll Radia Hadj Ahmed garanterat inkomststöd för familjer för sin dotter, efter fyra års bosättning, det vill säga från och med den 18 januari 2010. Den period för vilken nämnda förmåner begärs i det nationella målet är följaktligen den 1 oktober 2007 till den 18 januari 2010.
- 17 I en dom av den 23 augusti 2010 biföll Tribunal du travail de Bruxelles Radia Hadj Ahmeds talan. Med hänvisning till EU-domstolens dom av den 7 september 2004 i mål C-456/02, Trojani, REG 2004, s. I-7573, fann Tribunal du travail att eftersom Radia Hadj Ahmed tillåtit bosätta sig i Belgien i egenskap av familjemedlem till en unionsmedborgare ska hon likställas med en sådan medborgare och därmed ha rätt till samma behandling som nämnda medlemsstats medborgare.
- 18 ONAFTS överklagade denna dom till den hänskjutande domstolen och anförde att Radia Hadj Ahmed, enligt dess uppfattning, inte kan omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 1408/71. ONAFTS ställer sig tveksam till att en person som inte är unionsmedborgare jämföras med en unionsmedborgare, med stöd av direktiv 2004/38, så snart denna person förenats med en unionsmedborgare. Vidare har ONAFTS gjort gällande att domen i det ovannämnda målet Trojani avser ett fall med en unionsmedborgare och en social trygghetsförmån, det vill säga ett annat fall än det som är aktuellt för Radia Hadj Ahmeds del.
- 19 Den hänskjutande domstolen anser att Radia Hadj Ahmed har intresse av att åberopa tillämpning av förordning (EEG) nr 1408/71 för att undgå kravet på femårig bosättning som föreskrivs i artikel 1 i lagen om garanterat inkomststöd.
- 20 Cour du travail de Bruxelles beslutade mot bakgrund härav att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:
  - ”1) I ett fall då en medborgare i ett tredjeland (i förevarande fall en algerisk medborgare) sedan mindre än fem år har beviljats uppehållstillstånd i en medlemsstat (i förevarande fall Belgien) för att, utan att det rör sig om äktenskap eller registrerat partnerskap, förenas med en medborgare i en annan medlemsstat (i förevarande fall en fransk medborgare) som vederbörande har ett barn med (barnet är fransk medborgare), ingår denna medborgare i den personkrets som förordning nr 1408/71 är tillämplig på i sin egenskap av familjemedlem till en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat såvitt gäller beviljande, såsom mottagare, av garanterat inkomststöd för familjer för ett annat barn som är medborgare i ett tredjeland (i förevarande fall algerisk medborgare) trots att samboendet med fadern till det barn som är fransk medborgare har upphört under tiden?
  - 2) För det fall fråga 1 ska besvaras nekande önskas svar på följande fråga: Under de omständigheter som beskrivs i den första frågan och med hänsyn till att barnet som är fransk medborgare ingår i hushållet, ska ovannämnda tredjelandsmedborgare eller hennes barn som också är medborgare i tredjeland anses ingå i den personkrets som förordning nr 1408/71 är tillämplig på såsom familjemedlem till en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat, såvitt gäller beviljande av garanterat inkomststöd för familjer till barnet som är algerisk medborgare?

- 3) För de fall fråga 1 och 2 ska besvaras nekande önskas svar på följande fråga: Under de omständigheter som beskrivs i den första frågan har nämnda tredjelandsmedborgare enligt [artiklarna 13.2 och 14] i direktiv 2004/13, jämförda med artikel 12 EG (nu artikel 18 FEUF), rätt till samma behandling i rättsligt avseende som landets medborgare så länge vederbörandes uppehållsrätt inte återkallats? Det vill säga om det är uteslutet för den belgiska staten att uppställa krav på bosättning av viss längd för att bevilja garanterat inkomststöd för familjer när detta villkor inte uppställs för nationella mottagare?
- 4) För de fall fråga 1, 2 och 3 ska besvaras nekande önskas svar på följande fråga: Under de omständigheter som beskrivs i den första frågan kan nämnda tredjelandsmedborgare, i sin egenskap av mor till en unionsmedborgare, åberopa likabehandlingsprincipen enligt artiklarna 20 och 21 i [stadgan], på så sätt att den belgiska staten inte får uppställa krav på bosättning av viss längd för att bevilja garanterat inkomststöd för familjer till ett annat av hennes barn, som också är medborgare i tredjeland, då ett sådant krav på bosättning av viss längd inte är tillämpligt såvitt gäller barn som är [medborgare i en medlemsstat]?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första och den andra frågan

- 21 Den hänskjutande domstolen har ställt de två första frågorna, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida förordning nr 1408/71 ska tolkas så, att en tredjelandsmedborgare (nedan kallad modern) eller hennes dotter, som likaså är tredjelandsmedborgare (nedan kallad dottern), omfattas av tillämpningsområdet för förordning nr 1408/741 när de befinner sig i nedan beskrivna situation:
- Modern har sedan mindre än fem år beviljats uppehållstillstånd i en medlemsstat för att, utan att det rör sig om äktenskap eller registrerat partnerskap, förenas med en medborgare i en annan medlemsstat (nedan kallad medborgaren i en annan medlemsstat) som vederbörande har ett barn med, vilket är medborgare i sistnämnda medlemsstat (nedan kallat det gemensamma barnet).
  - Endast medborgaren i en annan medlemsstat har ställning som arbetstagare.
  - Samboendet mellan modern och medborgaren i en annan medlemsstat har upphört under tiden.
  - Dottern och det gemensamma barnet ingår i moderns hushåll.
- 22 Det ska härvid påpekas att uttrycket "familjemedlem" till en arbetstagare, i den mening som avses i förordning nr 1408/71, definieras i artikel 1 f i i nämnda förordning såsom "den som definieras eller erkänns som familjemedlem eller som betecknas som medlem av hushållet i den lagstiftning enligt vilken förmåner utges. ... Om denna lagstiftning betraktar som familjemedlem eller medlem av hushållet endast den som är samboende med den anställde [eller] egenföretagaren ..., skall detta villkor anses vara uppfyllt om personen för sin försörjning huvudsakligen är ekonomiskt beroende av en anställd [eller av en] egenföretagare ..."
- 23 Inledningsvis hänvisas således i denna bestämmelse uttryckligen till nationell lagstiftning genom föreskriften att "familjemedlem" är "den som definieras eller erkänns som familjemedlem eller som betecknas som medlem av hushållet i den lagstiftning enligt vilken förmåner utges..." (dom av den 26 november 2009 i mål C-363/08, Slanina, REG 2009, s. I-11111, punkt 25).

- 24 Därefter klargörs i artikel 1 f i i förordning nr 1408/71 att "[o]m denna [nationella] lagstiftning betraktar som familjemedlem eller medlem av hushållet endast den som är samboende med den anställde eller egenföretagaren, skall detta villkor anses vara uppfyllt om personen för sin försörjning huvudsakligen är ekonomiskt beroende av den anställde eller egenföretagaren" (domen i det ovannämnda målet Slanina, punkt 26).
- 25 Det villkor som föreskrivs i artikel 1 f i i förordning nr 1408/71 skulle således vara uppfyllt, vilket den tjeckiska regeringen och Europeiska kommissionen helt korrekt påpekat, om modern eller barnet under de omständigheter som är aktuella i det nationella målet kan anses som "familjemedlemmar" till medborgaren i en annan medlemsstat i den mening som avses i den nationella lagstiftningen och vid tillämpningen av denna eller om så inte är fallet om de kan anses vara "huvudsakligen ekonomiskt beroende" av nämnde medborgare (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Slanina, punkt 27).
- 26 Även om det framgår av handlingarna i målet att det finns omständigheter som tyder på att detta villkor inte är uppfyllt i det nationella målet ankommer det på den hänskjutande domstolen att pröva detta.
- 27 Såsom den belgiska regeringen med fog har påpekat framgår det däremot av artikel 1 f i i förordning nr 1408/71, såsom denna tolkats i punkt 25 ovan, att enbart det förhållandet att det gemensamma barnet ingår i moderns hushåll i sig saknar relevans för att avgöra huruvida modern eller dottern är "familjemedlemmar" till medborgaren i en annan medlemsstat i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 28 Beträffande frågan om eventuell tillämpning av förordning nr 859/2003, som den hänskjutande domstolen hänvisar till, så utökas den personkrets som förordning nr 1408/71 är tillämplig på enligt artikel 1 i förstnämnda förordning till att gälla medborgare i tredjeland under förutsättning att de inte redan enbart på grund av sitt medborgarskap ingår i den personkrets som förordning nr 1408/71 är tillämplig på.
- 29 Frågan huruvida förordning nr 1408/71 eventuellt inte ska tillämpas på modern och dottern beror emellertid inte på deras medborgarskap utan på huruvida de inte ska anses som familjemedlemmar till medborgaren i en annan medlemsstat, i den mening som avses i artikel 1 f i i nämnda förordning.
- 30 Enligt artikel 1 i förordning nr 859/2003 ska en medborgare i tredjeland uppfylla två villkor för att bestämmelserna i förordning nr 1408/71 ska vara tillämpliga på vederbörande och även på dennes familjemedlemmar. Medborgaren måste dels lagligen vistas inom en medlemsstats territorium, dels inte befinna sig i en situation som i alla avseenden är begränsad till en enda medlemsstat. Så är bland annat fallet då en tredjelandsmedborgares situation enbart har anknytning till ett enda tredjeland och endast en medlemsstat (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 november 2010 i mål C-247/09, Xhymshiti, REU 2010, s. I-11845, punkt 28).
- 31 Vad gäller det första villkoret konstaterar domstolen utifrån de upplysningar som ges i beslutet om hänskjutande att såväl modern som dottern under den period som är relevant i det nationella målet var lagligen bosatta i Belgien.
- 32 Såvitt gäller det andra villkoret framgår det av handlingarna i målet att moderns och dotterns situation enbart har anknytning till ett enda tredjeland och endast en medlemsstat, nämligen Demokratiska folkrepubliken Algeriet och Konungariket Belgien.
- 33 Under dessa omständigheter kan förordning nr 859/2003 inte anses utvidga tillämpningsområdet för förordning nr 1408/71 till att omfatta personer som modern och dottern.

34 Den första och den andra frågan ska följaktligen besvaras på följande sätt. Förordning nr 1408/71 ska tolkas så, att om modern eller barnet befinner sig i den situation som avses i punkt 21 i förevarande dom ingår de inte i den personkrets som förordningen är tillämplig på såvida de inte kan anses som "familjemedlemmar" till medborgaren i en annan medlemsstat, i den mening som avses i den nationella lagstiftningen och vid tillämpningen av denna eller, om så inte är fallet, om de kan anses vara "huvudsakligen ekonomiskt beroende" av nämnde medborgare.

Den tredje frågan

35 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida artiklarna 13.2 och 14 i direktiv 2004/38, jämförda med artikel 18 FEUF, ska tolkas så, att de utgör hinder för bestämmelser i en medlemsstat enligt vilka denna stat uppställer ett krav på att modern, när hon befinner sig i den situation som avses i punkt 21 i förevarande dom, ska ha varit bosatt under minst fem år i landet för att kunna beviljas garanterat inkomststöd för familjer medan detta krav inte uppställs för statens egna medborgare.

36 Såsom den belgiska regeringen och den tjeckiska regeringen samt kommissionen helt korrekt har påpekat, följer det uttryckligen av lydelsen i artikel 13.2 i direktiv 2004/38 att uppehållsrätten för unionsmedborgarens familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat enligt denna bestämmelse och under vissa villkor endast bibehålls vid äktenskapsskillnad, ogiltigförklaring av äktenskap eller upplösning av registrerat partnerskap.

37 Det framgår dock av själva lydelsen i den första frågan att det under omständigheterna i det nationella målet inte föreligger något äktenskap eller registrerat partnerskap mellan modern och medborgaren i en annan medlemsstat. Under dessa förutsättningar kan modern inte åberopa någon uppehållsrätt enligt artikel 13.2 i direktiv 2004/38 och inte heller enligt artikel 14 i direktivet. I artikel 14.2 erinras enbart om nödvändigheten av att de berörda personerna uppfyller de villkor som uppställs i bland annat artikel 13 i nämnda direktiv för att kunna åtnjuta en bibehållen uppehållsrätt.

38 Ett beaktande av artikel 18 FEUF, som den hänskjutande domstolen hänvisar till i sin tredje fråga, ändrar inte denna bedömning.

39 Det förhållandet att Radia Hadj Ahmed, under den period som är aktuell i det nationella målet, innehade uppehållstillstånd i Belgien medför inte att hon som en följd härav kommer i åtnjutande av principen om förbud mot diskriminering på grund av nationalitet enligt artikel 18 FEUF.

40 I punkt 46 i sin dom i målet Trojani slog domstolen förvisso fast att när en unionsmedborgare har uppehållstillstånd i en medlemsstat, kan han eller hon åberopa artikel 18 FEUF för att göra anspråk på en social förmån på samma villkor som medborgarna i denna medlemsstat.

41 Nämnda tolkning av artikel 18 FEUF, som gällde unionsmedborgarskapet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 mars 2005 i mål C-209/03, Bidar, REG 2005, s. I-2119, punkterna 37 och 39), kan emellertid inte som sådan överföras till en situation där en tredjelandsmedborgare har uppehållstillstånd i en medlemsstat.

42 Inom ramen för det i artikel 267 FEUF inrättade samarbetet mellan de nationella domstolarna och EU-domstolen ankommer det emellertid på EU-domstolen att ge den nationella domstolen ett användbart svar, så att den kan avgöra det mål som är anhängigt vid den. Även om den hänskjutande domstolen formellt sett har begränsat den tredje frågan till att gälla tolkningen av direktiv 2004/38, får domstolen trots detta ge alla de upplysningar om unionsrättens tolkning som kan vara användbara vid avgörandet av det nationella målet, oavsett om den hänskjutande domstolen har hänvisat till dessa i sina frågor eller inte. Domstolen ska härvid, från samtliga uppgifter som den nationella domstolen har

tillhandahållit, särskilt skälen för begäran om förhandsavgörande, ta fram de rättsliga uppgifter som med hänsyn till saken i målet föranleder tolkning (se dom av den 14 oktober 2010 i mål C-243/09, Fuß, REG 2010, s. I-9849, punkterna 39 och 40 och där angiven rättspraxis).

- 43 Kommissionen har emellertid gjort gällande att modern kan åberopa principen om förbud mot diskriminering på grund av nationalitet med åberopande av en uppehållsrätt enligt artikel 12 i förordning nr 1612/68 för att förhindra att kravet på fem års bosättning tillämpas på henne för att beviljas garanterat inkomststöd för familjer.
- 44 För att syftet med förordning nr 1612/68, som är fri rörlighet för arbetstagare, ska kunna uppnås med bibehållen respekt för frihet och värdighet krävs det att integrationen av arbetstagarens familj i värdlandet kan ske under bästa möjliga omständigheter (se dom av den 13 november 1990 i mål C-308/89, di Leo, REG 1990, s. I-4185, punkt 13; svensk specialutgåva, volym 10, s. 583, samt av den 17 september 2002 i mål C-413/99, Baumbast och R, REG 2002, s. I-7091, punkt 50).
- 45 För att en sådan integration ska lyckas, är det nödvändigt att barn till arbetstagare i gemenskapen har möjlighet att utbilda sig i värdmedlemsstaten i syfte att slutföra studierna på ett framgångsrikt sätt, vilket uttryckligen föreskrivs i artikel 12 i förordning nr 1612/68 (dom av den 15 mars 1989 i de förenade målen 389/87 och 390/87, Echternach och Moritz, REG 1989, s. 723, punkt 21, samt domen i det ovannämnda målet Baumbast och R, punkt 51).
- 46 Enligt rättspraxis innebär denna rätt till undervisning även uppehållsrätt för ett barn till en migrerande arbetstagare eller före detta migrerande arbetstagare när barnet önskar genomgå en utbildning i värdmedlemsstaten, liksom en motsvarande uppehållsrätt för den förälder som har den faktiska vårdsnaden om barnet (se dom av den 23 februari 2010 i mål C-480/08, Teixeira, REG 2010, s. I-1107, punkterna 36 och 53).
- 47 Enligt kommissionen åtnjuter såväl dottern som det gemensamma barnet, men även modern då hon har den faktiska vårdsnaden om barnen, en sådan uppehållsrätt med stöd av artikel 12 i förordning nr 1612/68.
- 48 Under omständigheter såsom dem som är aktuella i det nationella målet äger en sådan tolkning emellertid inte giltighet såvitt gäller dottern.
- 49 Det är nämligen utrett att dottern inte är barn till medborgaren i en annan medlemsstat. I förhållande till denna person har hon således inte ställning som barn till en medborgare i en medlemsstat som är eller har varit anställd i en annan medlemsstat i den mening som avses i artikel 12 i förordning nr 1612/68.
- 50 Det är vidare förvisso riktigt, såsom kommissionen gjort gällande, att den rätt som den migrerande arbetstagarens "make och deras avkomlingar som är under 21 års ålder eller är beroende av dem för sin försörjning" har att bosätta sig med denne enligt artikel 10.1 a i förordning nr 1612/68 ska tolkas så, att den gäller såväl arbetstagarens avkomlingar som arbetstagarens make eller makas avkomlingar (domen i det ovannämnda målet Baumbast och R, punkt 57).
- 51 Det är härvid tillräckligt att påpeka att under omständigheter likt dem som är aktuella i det nationella målet är modern inte maka till medborgaren i en annan medlemsstat och har inte heller varit det. Partnern i ett samboförhållande kan nämligen inte jämföras med en "make" i den mening som avses i artikel 10.1 a i förordning nr 1612/68 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 april 1986 i mål 59/85, Reed, REG 1986, s. 1283, svensk specialutgåva, volym 8, s. 517, punkt 16). Dottern kan således inte anses som barn till maken till en migrerande arbetstagare eller före detta migrerande arbetstagare.

- 52 Vad däremot beträffar det gemensamma barnet påpekar domstolen att det framgår av handlingarna i målet att detta barn är barn till en medborgare i en medlemsstat som är eller har varit anställd i en annan medlemsstat, i den mening som avses i artikel 12 i förordning nr 1612/68. För att modern, i egenskap av den förälder som har den faktiska vårdsnaden om barnet, ska kunna åtnjuta en uppehållsrätt på grundval av denna bestämmelse krävs det emellertid att det gemensamma barnet har påbörjat sin skolgång inom värdmedlemsstatens utbildningsväsende (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 september 2012 i de förenade målen C-147/11 och C-148/11, Czap och Punakova, punkt 29).
- 53 Domstolen har dock inte tillgång till tillräckliga uppgifter beträffande det gemensamma barnets situation, och i synnerhet inte beträffande dess skolgång. I detta skede av handläggningen vid domstolen blir en tolkning av vilka konsekvenser en uppehållsrätt för modern grundad på artikel 12 i förordning nr 1612/68 kan få för det nationella målet därför rent hypotetisk.
- 54 Mot bakgrund av samtliga ovanstående överväganden ska den tredje frågan besvaras på följande sätt. Artiklarna 13.2 och 14 i direktiv 2004/38, jämförda med artikel 18 FEUF, ska tolkas så, att de inte utgör hinder för bestämmelser i en medlemsstat enligt vilka denna stat uppställer ett krav på att modern, när hon befinner sig i den situation som avses i punkt 21 i förevarande dom, ska ha varit bosatt under minst fem år i landet för att kunna beviljas garanterat inkomststöd för familjer, medan detta krav inte uppställs för medlemsstatens egna medborgare.

Den fjärde frågan

- 55 Med hänsyn till svaren på föregående frågor saknas det skäl att besvara den fjärde frågan.
- 56 Domstolen erinrar om att de grundläggande rättigheter som garanteras i unionens rättsordning, inbegripet i stadgan, är tillämpliga i samtliga fall som regleras av unionsrätten, men inte i andra fall (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 februari 2013 i mål C-617/10, Åkerberg Fransson, punkt 19 och där angiven rättspraxis).
- 57 Det följer av svaret på föregående frågor att domstolen inte förfogar över uppgifter som gör det möjligt att fastslå att en situation som den som är aktuell i det nationella målet verkligen regleras av unionsrätten.

Rättegångskostnader

- 58 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

- 1) Rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 118/97 av den 2 december 1996, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1992/2006 av den 18 december 2006, ska tolkas så, att när en tredjelandsmedborgare eller hennes dotter, som likaså är tredjelandsmedborgare, befinner sig i nedan beskrivna situation, nämligen**

- tredjelandsmedborgaren har sedan mindre än fem år beviljats uppehållstillstånd i en medlemsstat för att, utan att det rör sig om äktenskap eller registrerat partnerskap, förenas med en medborgare i en annan medlemsstat som vederbörande har ett barn med, vilket är medborgare i sistnämnda medlemsstat,
- endast medborgaren i en annan medlemsstat har ställning som arbetstagare,
- samboendet mellan tredjelandsmedborgaren och medborgaren i en annan medlemsstat har upphört under tiden, och
- båda barnen ingår i deras mors hushåll,

ingår de inte i den personkrets som förordningen är tillämplig på, såvida inte tredjelandsmedborgaren eller hennes dotter kan anses som "familjemedlemmar" till medborgaren i en annan medlemsstat, i den mening som avses i den nationella lagstiftningen och vid tillämpningen av denna eller, om så inte är fallet, om de kan anses vara "huvudsakligen ekonomiskt beroende" av nämnde medborgare.

- 2) Artiklarna 13.2 och 14 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG, jämförda med artikel 18 FEUF, ska tolkas så, att de inte utgör hinder för bestämmelser i en medlemsstat enligt vilka denna stat uppställer ett krav på att en tredjelandsmedborgare, när hon befinner sig i den situation som avses i punkt 1 i domslutet i denna dom, ska ha varit bosatt under minst fem år i landet för att kunna beviljas garanterat inkomststöd för familjer, medan detta krav inte uppställs för medlemsstatens egna medborgare.

Underskrifter